NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul Hotărârii Comitetului executiv al Băncii Naționale a Moldovei
Pentru aprobarea Regulamentului privind stabilirea standardelor calității informației și modul de prezentare a acesteia în cadrul birourilor istoriilor de credit

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
Autorul proiectului actului normativ este Banca Națională a Moldovei (BNM).
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ
Proiectul Regulamentului privind stabilirea standardelor de calitate a informației și a modului de prezentare a acesteia în cadrul birourilor istoriilor de credit (în continuare - proiect) a fost elaborat în temeiul și pentru punerea în aplicare a prevederilor art. 5 alin. (10), art. 6 alin. (11), art. 8 alin. (2), art. 12 alin. (1) și art. 17 alin. (3) pct. 1) lit. a), c) și h) din Legea nr. 122/2008 privind birourile istoriilor de credit (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 138-139, art. 559, republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 316-321, art. 546), cu modificările ulterioare, art. X alin. (6) din Legea nr. 214/2023. Elaborarea proiectului derivă din angajamentele asumate prin: • Agenda de reforme a Planului de creștere a Republicii Moldova pentru anii 2025–2027, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 260/2025 (Reforma 1.2.5-8); • Programul național de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2025–2029, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 306/2025, Clusterul 2 „Piața internă”, Capitolul 9 „Servicii financiare”, Anexa A, acțiunea normativă nr. 139. Prin urmare, proiectul urmărește dezvoltarea și consolidarea cadrului normativ secundar aferent Legii nr. 122/2008, prin detalierea normelor privind standardele de calitate a datelor și modul de transmitere a acestora către biroul istoriilor de credit de către sursele de formare a istoriilor de credit, prezentarea raportului de credit utilizatorului, subiectului sau altor birouri ale istoriilor de credit, precum și prin instituirea unui standard tehnic unic și obligatoriu pentru toate birourile istoriilor de credit și sursele istoriilor de credit. Stabilirea acestor cerințe unitare este necesară pentru a asigura interoperabilitatea sistemelor, uniformizarea fluxurilor de date și aplicarea coerentă, sigură și previzibilă a cadrului de reglementare. Totodată, prin proiectul Hotărârii CE al BNM (pct. 2) se propune abrogarea Anexei nr. 2 (Regulamentul cu privire la modul de prezentare a informațiilor la biroul istoriilor de credit și de eliberare a raportului de credit) la Hotărârea Comisiei Naționale a Pieței Financiare nr. 8/15/2009 cu privire la aprobarea unor regulamente, cu excepția pct. 34^{14} (prevederea punctului respectiv se va abroga odată cu aprobarea de către BNM a actului normativ secundar privind condițiile de determinare a valorii tarifelor pentru serviciile informaționale prestate de birourile istoriilor de credit, inclusiv pentru prezentarea raportului de credit)
2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative
Necesitatea elaborării prezentului proiect de regulament derivă direct din modificările operate la Legea nr. 122/2008 privind birourile istoriilor de credit, prin care a fost reconfigurat conceptual modul de stabilire a standardelor de calitate a informației. Astfel, potrivit cadrului legal anterior, fiecare birou al istoriilor de credit avea competența de a elabora și aproba standarde proprii de calitate aplicate informațiilor prezentate de către sursele de formare, acestea fiind doar coordonate cu autoritatea de supraveghere. Această abordare a generat fragmentare, practici neuniforme în ceea ce privește serviciile informaționale prestate și o lipsă de standardizare tehnică la nivel de piață.

Prin noua redacție a legii, legiuitorul a instituit o abordare centralizată, stabilind că „standardele aferente calității informației, aplicate la recepționarea informațiilor de la sursele de formare a istoriilor de credit și la furnizarea informațiilor către utilizatorii și subiecții istoriilor de credit, inclusiv în cadrul schimbului de informații între birourile istoriilor de credit, se stabilesc în actele normative ale autorității de supraveghere”.

În acest context, problema actuală care impune intervenția constă în lipsa cadrului normativ secundar unificat emis de autoritatea de supraveghere.

Totodată, dezvoltarea accelerată a pieței serviciilor financiare și tehnologice, precum și apariția unor noi categorii de prestatori – inclusiv în domeniul finanțării participative, al serviciilor de plată și al monedei electronice (care au devenit surse obligatorii de formare a istoriilor de credit în raport cu noile evoluții ale pieței) – determină o necesitate stringentă de a dispune de un standard tehnic unic și obligatoriu. Fără reguli unificate, cadrul normativ existent nu poate asigura în mod eficient mecanismele de schimb, corelare și consolidare a informațiilor deținute de diferitele birouri, generând riscuri majore de duplicare, necorelare sau neconcordanță a datelor și afectând capacitatea de a genera o imagine completă și coerentă asupra istoriei de credit a subiecților.

Pentru aplicarea efectivă, coerentă și unitară a noilor prevederi legale, se impune dezvoltarea cadrului normativ secundar prin stabilirea cerințelor, standardelor tehnice, procedurilor și mecanismelor necesare pentru transpunerea acestora în practică. În acest sens, prezentul proiect de regulament vine să detalieze, în limitele competențelor stabilite de lege, modalitățile de aplicare a cerințelor instituite prin Legea nr. 122/2008.

În particular, proiectul stabilește cerințele privind calitatea și managementul calității informațiilor furnizate de sursele de formare a istoriilor de credit, astfel încât să fie asigurate caracterul complet, exact, actual și coerent al datelor, precum și integritatea acestora pe parcursul proceselor de colectare, transmitere, prelucrare și actualizare. Diversificarea surselor și a categoriilor de informații disponibile impune aplicarea unor cerințe unitare de calitate, întrucât multiplicarea fluxurilor informaționale poate amplifica riscurile asociate neuniformității, incompletitudinii, inexactității, necorelării și duplicării datelor.

Totodată, sunt instituite reguli și proceduri clare privind schimbul, corelarea și consolidare a informațiilor între birourile istoriilor de credit, în scopul eliminării riscului de duplicare sau de apariție a neconcordanțelor și al asigurării disponibilității unor informații complete, coerente și relevante pentru utilizatorii rapoartelor de credit.

Prin urmare, prezentul proiect urmărește dezvoltarea și operaționalizarea cadrului normativ secundar aferent Legii nr. 122/2008, prin stabilirea unor cerințe și reguli unitare privind calitatea, gestionarea, schimbul, corelarea și prezentarea informațiilor aferente istoriilor de credit, în vederea asigurării unei aplicări coerente, previzibile și efective a prevederilor legale în domeniu..

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul are ca obiectiv instituirea cadrului normativ secundar necesar pentru aplicarea eficientă a cerințelor prevăzute de Legea nr. 122/2008, prin uniformizarea standardelor de calitate a informațiilor și reglementarea detaliată a modului de prezentare și circulație a acestora în cadrul birourilor istoriilor de credit.

În acest sens, principalele intervenții normative și elementele de noutate promovate prin proiect sunt structurate după cum urmează:

1) Alinierea la standardul internațional ISO 9001: structura de bază a proiectului se sprijină direct pe standardul internațional ISO 9001, preluând bunele practici globale care reglementează procesele de management al calității. Această abordare garantează o orientare clară spre procese, evaluarea riscurilor și îmbunătățirea continuă a sistemului de raportare a creditelor;

2) Sistemul de management al calității informațiilor: în deplină concordanță cu principiile ISO 9001, se introduce obligativitatea implementării, la nivelul fiecărui birou al istoriilor de credit, a unui sistem intern de management al calității. Acesta este configurat structural să asigure organizarea, funcționarea, monitorizarea continuă și auditarea riguroasă a proceselor, a responsabilităților, a resurselor și a tuturor mecanismelor de control aferente gestionării datelor;

3) Instituirea standardului tehnic unic și obligatoriu: ca pilon tehnologic derivat din sistemul de management al calității, proiectul reglementează un ansamblu unificat de specificații tehnice obligatorii pentru toate birourile, sursele de formare și utilizatori. Acesta stabilește structura, semnificația, formatul și regulile de validare automată a datelor. Standardul este construit pe dicționarul și nomenclatoarele standardului Metro 2 deja utilizat pe piață (eliminând coliziunile practice în care aceleași câmpuri purtau sensuri diferite la birouri diferite), având definițiile aliniate la standardele europene AnaCredit (Regulamentul (UE) 2016/867 al Băncii Centrale Europene din 18 mai 2016 privind colectarea datelor cu caracter granular cu privire la credite și la riscul de credit (BCE/2016/13));

4) Fundamentarea pe principii recunoscute de calitate a datelor: alinierea managementului informațiilor la standardul ISO/IEC 25012 (modelul de calitate a datelor) și la Principiile generale ale Băncii Mondiale pentru raportarea creditelor (2011). Sunt consacrate ca piloni centrali: integritatea, exactitatea, completitudinea, confidențialitatea, trasabilitatea, actualitatea și coerența, eliminând riscul ca aceeași obligație să fie duplicată sau distorsionată în rapoartele consolidate;

5) Exclusivitatea formatului electronic și digitalizarea integrală: excluderea definitivă a opțiunii pe „suport hârtie” în cazul transmiterii informațiilor de la sursă către birou, precum și în cazul schimbului de informații între birouri. Această cerință este imperativă pentru a asigura respectarea termenului legal strict de 1 zi lucrătoare pentru includerea datelor în istoria de credit (conform art. 13 alin. (3) din Legea nr. 122/2008), obiectiv imposibil de atins prin introducere manuală și realizabil doar prin procesarea automată a datelor structurate prin API;

6) Reglementarea acordurilor privind nivelul serviciilor (SLA): introducerea obligativității includerii în contractele de prestare a serviciilor informaționale a unor clauze specifice de tip SLA. Acestea stabilesc nivelurile minime de disponibilitate a sistemelor, timpul de răspuns și de procesare asumat de birouri în raport cu utilizatorii și sursele, garantând continuitatea operațională;

7) Monitorizarea metodologică a indicatorilor de calitate a datelor: stabilirea unei metodologii unice de calcul lunar a indicatorilor de calitate de către birouri pentru fiecare sursă, cu raportare către autoritatea de supraveghere. Indicatorii vor măsura rata înregistrărilor respinse la recepție, completitudinea datelor de contact, întârzierea medie/maximă de raportare, numărul obligațiilor active neactualizate, dublurile detectate, dinamica contestațiilor și timpul de remediere a erorilor;

8) Filtre de validare unificate și publicate în format executabil: statuarea unei succesiuni unice și obligatorii de filtre tehnice unice pentru toate birourile (controlul de acces/transport, validarea structurală după schemă, validarea nomenclatoarelor, validarea logică între câmpuri, integritatea internă a mesajului și verificarea în registrele externe). Regulile se publică în format executabil, permițând surselor să își valideze datele înainte de transmitere și să obțină un rezultat identic cu cel al birourilor;

9) Securizarea interfețelor API și cerințe concrete de profil: stabilirea canalelor, a modalităților de autentificare, a managementului cheilor și jurnalizării prin profilul de securitate al standardului tehnic unic, ghidat după standardele neutre tehnologic OWASP API, introducându-se obligații tehnice exacte pentru conexiunea securizată dintre surse, utilizatori și birouri;

10) Utilizarea diferențiată a serviciilor de încredere (semnătură calificată și sigiliu electronic calificat): în conformitate cu Legea nr. 124/2022, fluxurile sunt securizate prin semnătura electronică a persoanei autorizate (pentru documentele transmise manual) și sigiliul electronic calificat al sursei persoană juridică (pentru transmiterile și schimburile automatizate prin API). Un regim similar bazat pe sigiliul electronic calificat al biroului se aplică obligatoriu și fluxurilor automate între birouri;

11) Mecanismul automatizat al rapoartelor de erori și mesaje de rectificare: generarea automată a rapoartelor de erori la validare. Totodată, se interzice corectarea datelor prin atașarea de documente nespecifice; orice rectificare a istoriei de credit se va efectua exclusiv prin mesaje de rectificare automatizate, transmise prin canalele standardului tehnic unic, cu păstrarea obligatorie a identificatorului unic al obligației;

12) Definirea competențelor personalului pe roluri funcționale: introducerea cerințelor scrise privind competențele minime pentru trei categorii de personal (întreg personalul implicat, personalul de recepție/validare și responsabilii de calitate, administratorii de sistem), cu accent pe securitatea informației și instruire obligatorie cel puțin anuală;

13) Mecanismul de remediere în caz de radiere a sursei: stabilirea unei proceduri clare privind verificarea, corectarea sau modificarea informațiilor de către birourile istoriilor de credit în situațiile specifice în care sursa de formare a fost radiată din registrele oficiale fără a avea un succesor de drept;

14) Trasabilitatea extinsă, jurnale de audit și protecția drepturilor subiecților: generarea automată a jurnalelor de audit (înregistrări cronologice protejate împotriva ștergerii, cu valoare probantă). Se asigură trasabilitatea deplină a rapoartelor și contestațiilor, cu marcarea actelor furate/pierdute și motivarea explicită a oricărui refuz de eliberare a raportului.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Menținerea cadrului normativ secundar existent nu a fost considerată viabilă, deoarece vechiul act reflectă un regim juridic depășit, în care birourile își stabileau standarde proprii de calitate, fapt ce contrazice direct noua redacție a Legii nr. 122/2008 care obligă autoritatea să instituie un standard tehnic unic și centralizat la nivelul sectorului. De asemenea, cadrul existent se limitează strict la reglementarea unor aspecte procedurale pasive privind modul și condițiile de prezentare a datelor și rapoartelor.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Nu este aplicabil.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Implementarea proiectului regulamentului nu implică cheltuieli financiare și alocarea de mijloace financiare suplimentare din bugetul de stat și bugetul Băncii Naționale a Moldovei.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Implementarea prevederilor regulamentului va genera un impact operațional pozitiv pe termen lung, dar poate impune inițial costuri de conformare și adaptare tehnică pentru interconectarea sistemelor proprii la noul standard tehnic unic și la interfețele API securizate. Sectorul privat va beneficia de procese complet digitalizate, predictibile și automatizate, reducând semnificativ riscul erorilor umane și al litigiilor legate de acuratețea datelor, datorită filtrelor preventive de validare. De asemenea, standardizarea fluxurilor de informații și stabilirea unor indicatori clari de performanță (SLA) vor asigura condiții egale de concurență pentru toate entitățile participante, sporind eficiența proceselor de creditare și încrederea în calitatea informațiilor financiare procesate.

4.4. Impactul social

Consolidarea cadrului normativ secundar aplicabil activității birourilor istoriilor de credit este de natură să genereze un impact social major, sporind gradul de protecție a drepturilor cetățenilor în calitate de subiecți ai istoriilor de credit prin asigurarea unei acurateţe ridicate a datelor și eliminarea erorilor sau a confuziilor de identitate. Proiectul contribuie la protecția subiecților istoriilor de credit, prin detalierea procedurilor de acces la raportul de credit, de contestare, verificare și corectare a informațiilor. Prin standardizarea calității informațiilor și utilizarea filtrelor automate de validare, consumatorii vor beneficia de o evaluare mai corectă și transparentă a bonității la accesarea finanțărilor, reducându-se riscul unor decizii de creditare arbitrare sau bazate pe date incomplete. .
4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal
Aplicarea prevederilor Regulamentului va avea un impact benefic asupra protecției datelor cu caracter personal, asigurând o aliniere strictă a fluxurilor informaționale din sectorul birourilor istoriilor de credit cu noile exigențe normative și standarde europene. Prin instituirea unor cerințe riguroase de criptare a datelor în tranzit și în stocare, utilizarea obligatorie a semnăturilor și sigiliilor electronice calificate, precum și implementarea unor jurnale de audit impenetrabile, se urmărește asigurarea trasabilității oricărei accesări sau modificări. Totodată, standardizarea interfețelor API și eliminarea transmiterilor manuale sau nesecurizate vor reduce riscul incidentelor de securitate și al accesului neautorizat, consolidând confidențialitatea și drepturile subiecților de date în conformitate cu legislația privind protecția datelor personale. Prelucrarea datelor cu caracter personal obținute de către Banca Națională se va realiza în conformitate cu prevederile legislației privind protecția datelor cu caracter personal. Totodată, potrivit art. 5 alin. (2) din Legea nr. 548/1995, Banca Națională are dreptul de a prelucra datele cu caracter personal obținute în exercitarea atribuțiilor prevăzute de lege.
4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen
Nu este aplicabil.
4.5. Impactul asupra mediului
Nu este aplicabil. Proiectul hotărârii nu are impact asupra mediului.
4.6. Alte impacturi și informații relevante
Conform art. 1 din Legea nr. 235/2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător, proiectele de acte normative din sectorul financiar bancar și nebancar sunt exceptate de la efectuarea analizei impactului de reglementare asupra activității de întreprinzător.
5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE
5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională
Proiectul nu transpune prevederi ale legislației UE
5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE
Nu este aplicabil
6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ
În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional și ale Regulamentului privind asigurarea transparenței în procesul de elaborare și adoptare a deciziilor Băncii Naționale a Moldovei (aprobat prin HCA al BNM nr. 346/2024), proiectul hotărârii va fi supus consultării publice, și va fi plasat pe pagina web a BNM - www.bnm.md, la compartimentul „Legislație”, rubrica „Transparența decizională”.

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, proiectul va fi remis spre avizare și consultare autorităților publice competente și instituțiilor interesate. Totodată, în conformitate cu art. 11 alin. (3^3) din Legea nr. 548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei, BNM va solicita opinia cu caracter consultativ din partea Ministerului Justiției.
7. Concluziile expertizelor
Potrivit art. 37 alin. (5) din Legea nr. 100/2017, actele normative emise de Banca Națională a Moldovei nu se supun expertizei juridice a Ministerului Justiției. Totodată, luând în considerare prevederile art. 11 alin. (3^3) din Legea nr. 548/1995, va fi solicitată o opinie cu caracter consultativ din partea Ministerului Justiției.
8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent
9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ